

Výskumný projekt UPJŠ v Centrálnej Ázii

Biele miesta sa dnes na mape sveta hľadajú len ťažko. Niekoľko málo ich zostalo i uprostred najväčšieho kontinentu sveta. Tam niekde v rozsiahlych púštnych oblastiach sa nachádza „eldorado“ pre evolučných biológov a paleontológov. Na svoje objavenie tu čakajú svedkovia udalosti, ku ktorým tu dochádzalo pred 100 miliónmi rokmi. Do týchto ťažko prístupných oblastí pripravuje pracovník Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, doc. RNDr. Martin Kundrát Ph. D., nový výskumný projekt v spolupráci s Veľvyslanectvom Slovenskej republiky v Taškente, JUDr. Jánom Bórym.

V roku 2019 sa uskutočnili prvé pracovné stretnutia, najskôr Martina Kundráta s JUDr. Jánom Bórym, mimoriadnym veľvyslancom pre Uzbekistan, Turkmenistan a Tadžikistan so sídlom v Taškente, ktorí následne spoločne rokovali s uzbeckými partnermi. Na podklade výsledkov rokovaní podpísal prof. Pavol Sovák, rektor UPJŠ v Košiciach, Memorandum o spolupráci s Medzinárodným ústavom štúdií v Centrálnej Ázii (UNESCO) v Samarkande v roku 2019 a so Štátnym geologickým múzeom v Taškente v roku 2020.

Po „pandemickej“ prestávke vycestoval Martin Kundrát do Uzbekistanu, aby rokoval o organizačných a finančných aspektoch realizácie tohto rozsiahleho projektu s medzinárodnou účasťou. Za významnej účasti veľvyslanca Jána Bóryho, absolvovali spoločne intenzívny program rokovaní a prezentácie projektu, korunovaných úspechom. Získali nielen lokálnu grantovú i logistickú podporu, ale aj mimoriadneho industriálneho sponzora. Nemenej dôležitým úspechom je aj vytvorenie siete významných kontaktov v jednotlivých provinciách, na území ktorých bude expedícia pôsobiť. Docent Kundrát dokonca realizoval kratší prieskum geograficky najzložitejšej oblasti v predhorí Pamírsko-Altajského masívu pri hraniciach s Tadžikistanom a Afganistanom v provincii Kaškadarya a Surchandyarya.

Prečo Uzbekistan? Ako hovorí Martin: „Pred 100 miliónmi rokov tu viedla hodvábná cesta praveku“. Áziu od Európy vtedy oddeľoval Turgajský prieliv, ktorý spájala rovníkové more Thethys a Arktický ľadový oceán. Kundrát sa domnieva, že v tomto plytkom mori sa nachádzal dynamicky systém prepájajúcich sa ostrovov, ktoré umožnili selektívnu výmenu fauny medzi Áziou a Európou. „Jedná sa o evolučné laboratórium, ktoré nikdy nepostavíte – môžete ho len objaviť a študovať“, dodáva Martin, slovenský objaviteľ nových druhov druhohorných pterosaurov, dinosaurov a cicavcov. Cieľom jeho tímu je rekonštrukcia ekosystému a podnebia z obdobia, ktoré patrí medzi najmenej poznané epizódy druhohôr. Súčasne sa jedná o oblasť s výrazným potenciálom pre štúdium fenoménu endemizmu a evolučnej špeciácie či radiácie v spojitosti s environmentálnymi a klimatickými zmenami.

Pridanou hodnotou projektu je angažovanie sa Martina v popularizácii evolučnej biológie a modernej integratívnej paleobiológie na základnom stupni vzdelávania ako i v príprave prvých paleontológov stavovcov v Uzbekistane. Okrem vzdelávacej, má tento projekt aj aplikačný zámer vo vývoji geoturizmu v Uzbekistane, čo sa stretlo so záujmom i medzi významnými predstaviteľmi tejto stredoázijskej krajiny.

Po návrate pripravuje Martin Kunderát prvú z rozsiahleho programu expedícií do oblastí púšte Kyzylkum a predhoria Pamíru na uzbecko-afgánskej hranici. Po Iráne, Číne a ruskej Sibíre, môže náš vedecký pracovník študovať evolúciu života a podnebia na našej planéte už v globálnom meradle.

Mgr. Tomáš Zavatčan, PhD.

Tlačový referent a hovorca UPJŠ v Košiciach

V prípade záujmu o podrobnejšie informácie kontaktujte:

Mgr. Tomáš Zavatčan, PhD.

e-mail: tomas.zavatcan@upjs.sk

tel.: +421 905 385 911